

Õppeprogramm: Sisalikuretk rabas Programmi kirjeldus portaalis seisuga 22.08.2025

Keskkonnahariduse portaali õppeprogrammide kirjelduse vorm, mis on vastavususse viidud hindamiskriteeriumitega.

	Pealkiri portaalis	Lisainfo lahtri all (mida kirjutada)	ÕPPEPROGRAMMI KIRJELDUS
1.	Õppeprogrammi nimetus	<i>Huvi tekitav pealkiri, mis avab ka õppeprogrammi sisu</i>	Sisalikuretk rabas
2.	Õppeprogrammi pilt	<i>50 MB limiit. Lubatud tüübid: png gif jpeg. Pildid peavad olema suuremad kui 470x500 pikslit.</i>	
3.	Õppeprogrammi kirjeldus	<i>Annab selge ülevaate programmi teemast ja sisust üldiselt (kuni 1000 tähemärki). See tekst kuvatakse programmi kirjelduses pildi kõrval.</i>	Uurimuslik õppekäik raba elustiku ja ökoloogiliste seoste tundmaõppimiseks. Õpilased kogevad raba eripära ning saavad sealt positiivse, huvi tekitava elamuse. Õpivad tundma raba läbi sisalik Sissi silmade, nad tunnevad ära arusisaliku, teavad tema eluviisi, elupaika ja seoseid teiste liikidega. Õpilased tutvuvad enamlevinud sootaimedega, õpivad tundma kuidas need taimed sisalikule tähtsad on (varjupaik, nendelt leiab söögiks putukaid jms).
4.	Lühikirjeldus:	<i>Kirjuta 2-3 lauset programmi peamisest sisust ja tegevustest, mis kuvatakse portaali otsingutulemuse koondvaates.</i>	Uurimuslik õppekäik raba elustiku ja ökoloogiliste seoste tundmaõppimiseks. Õpilased kogevad raba eripära ning saavad sealt positiivse, huvi tekitava elamuse. Õpivad tundma raba läbi sisalik Sissi silmade, nad tunnevad ära arusisaliku, teavad tema eluviisi, elupaika ja seoseid teiste liikidega. Õpilased tutvuvad enamlevinud sootaimedega, pööravad tähelepanu ka sellele, kas ja kuidas need taimed sisalikule tähtsad on.
5.	Õppeprogrammi käik ja ajakava	<i>Peamised sisuteemad, tegevused ja ajakava annavad ülevaate, kuidas programmi eesmärgid saavutatakse. Kui programmil on mitu sihtrühma, too välja erinevad tegevused sihtrühmade kaupa.</i>	Õppeprogrammi tegevused ja ajakava: SISSEJUHATUS (20 min) - kaitseala tutvustus, asukoha määramine kaardil, tutvumine raja skeemiga; - töölehtede, - vahendite ja ajakava tutvustamine enne matkarajale

			minemist; - käitumisreeglite kordamine. ÕPPEKÄIK (115 min) Õppekäigu vältel pööratakse tähelepanu loodust säästvate tegutsemisele ja täidetakse ülesandeid töölehel „Sisalikuretk rabas“. Metsast rappa minekul täidetakse puude bingo tööleht. - juhendaja räägib arusisaliku välimusest ja eluviisist, pöörates erilist tähelepanu nende tunnustele, mis on töölehel viitejoontega märgitud. Nöörijuhi abil mõõdetakse joonisel oleva sisaliku pikkus. Arutletakse, mida sisalik näeb hästi, mida halvasti, mida kuuleb, milliseid lõhnu tunneb, kas on näha midagi, mida sisalik võiks süüa. - vaatlused ja õhutemperatuuri mõõtmine. Arutletakse, kas arusisalik on urus või jahil. Loendatakse erinevat värvi turbasamblaid, ka pooltoone. - enamlevinud sootaimedega tutvumine, õpitakse tundma, kas ja kuidas on need taimed sisalikule tähtsad (varjupaik, nendelt leiab söögiks putukaid jms). - katse. Nagu käsnaski, on rabas, turbasammalde sees ja vahel väga palju puhast vett. Juhendaja teeb käsna märjaks ning asetab taldrikule, ei vajuta peale. Rabas, turbasambla sees, on väga palju puhast vett. Kuna raba on keskest kõrgem, valgub osa turbasammaldes olnud veest raba servadesse. Raba servas olevat väga märga ala nimetatakse servamäreks. Keskosas võib raba pind vahel päris kuiv olla. Juhendaja pöörab õpilaste tähelepanu sellele, mis on juhtunud käsnaga nende taldrikul: käsna pind on suhteliselt kuiv (katsudes õrnalt majapidamispaberiga), taldrikule on valgunud vett. KOKKUVÕTE (15 min) - programmi lõpuringis väljendab õpilane programmi jooksul saadud uusi teadmisi ja kogemusi.
6.	Sihtrühm	<i>Kui märgid mitu sihtrühma, too välja ka õpitulemused ja tegevused sihtrühmade kaupa.</i>	1-3 klass I kooliaste

7.	Õpitulemused (eesmärgid)	<i>Millised teadmised, oskused ja hoiakud sihtrühm saavutab, sh seoses jätkusuutliku arenguga. Kui märgid mitu sihtrühma, too välja eesmärgid sihtrühmade kaupa.</i>	Õpilased - kogevad raba eripära ning saavad sealt positiivse, huvi tekitava elamuse; - oskavad looduskeskkonnas loodust säästvalt käituda ning hoida ümbritsevat elustikku; - tunnevad ära arusisaliku, teavad tema eluviisi, elupaika ja seoseid teiste liikidega; - harjutavad vaatlemist, võrdlemist ja teisi uurimismeetodeid; - arendavad sotsiaalseid oskusi.
8.	Üldpädevused	<i>https://oppekava.ee/ Nt Põhikool – RÕK- § 4. Pädevused</i>	Kultuuri- ja väärtuspädevus õpipädevus suhtluspädevus .
9.	Seos õppekavaga ja ainetevaheline lõiming	<i>Too välja programmi seos õppekavaga ja ainetevaheline lõiming.</i>	Õppeprogramm toetab I kooliastmes taotletavate pädevuste saavutamist loodusainetes. Õppesisu: Aastaajad. Organismid ja elupaigad. Ilm. Organismide rühmad ja kooselu. Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus ning väärtused ja kõlblus. Lõimitud on loodusõpetus, matemaatika, eesti keel ja kunstiõpetus.
10.	Meetodid ja vahendid	<i>Loetle programmis kasutatavad õppemeetodid ja vahendid. Kas vahendid on individuaalseks või rühmatööks.</i>	- vaatlemine ja analüüsimine: puude bingo töölehte täitmine, kuhu märgitakse õppekäigul nähtud puuliigid. Töölehe „Sisalikuretk rabas“ täitmine paari peale. Toimub vaatlemine, võrdlemine, mõõtmine, kleepimine ja joonistamine. - katse: turbasammal imeb endasse palju vett nagu käsn. Vahendid: käsn, taldrik, majapidamispaber ning turbasammal ja läbipaistev tops. Õhu- ja veetemperatuuri mõõtmine termomeetriga. - arutelu: kas ja kuidas on rabas kasvavad taimed arusisalikule tähtsad? Mida sisalik näeb hästi, mida kuuleb, milliseid lõhnu tunneb? Kas õppekäigu jooksul on näha midagi, mida sisalik võiks süüa? Kas on näha sisaliku vaenlasi? Kas sisalik on täna urus või jahil?

			Juhendajal on kaasas õppeprogrammi läbiviimiseks vajalikud vahendid.
11.	Juhis õpetajale	<i>Milline on saatva õpetaja roll enne õppeprogrammi ja selle ajal? Kuidas peab õpetaja õpilased ette valmistama - millised on osalejate vajalikud eelteadmised ja varustus? Mida selga panna, kaasa võtta: ilmastikule vastav riietus, jook, võileib jms. Mida mitte kaasa võtta (kergesti purunevad esemed, mängud vms.). Millal ja kuidas küsitakse õpetajalt tagasisidet kogu õppeprogrammi kvaliteedi kohta.</i>	Enne programmi on soovitatav õpilaste eelteadmised ja kogemused raba teemal aktiveerida. Õppeprogramm toimub Endla looduskaitsealal Männikjärve raba õpperajal. Rabas olev laudtee võimaldab matkarada läbida turvaliselt, kuid ületame ka laukaid (veekogusid). Õppekäik toimub loodussäästlikult - ei tallata ega rebita taimi, liigutakse vaikselt, häiritakse võimalikult vähe rabas elavaid loomi. Töölehel "Sisalikuretk rabas" majakujulise piktogrammiga märgitud ülesanded täidetakse pärast õppekäiku koduse tööna või klassis arutelutunni käigus. * Hiljemalt programmile eelneval päeval selgitage õpilastele ja teavitage vanemaid: kuhu minnakse, mida õppima minnakse, vajalik on ilmastikule vastav riietus, peakate, soovituslikult veekindlad jalanõud. Kaasa võtta kilekeep, soovi korral jook, võileib. * Programmi eel meenutage osalejatele: kuidas käituda looduses (ei tee valju häält, nutiseadmeid ei kasuta, ei prügista) ja millised võimalikud ohud võivad ette tulla (puugid, rästikud, libedus rajal). Vajadusel palume õpetajal enne programmi toimumist informeerida programmi läbiviijat osalejate erivajadustest, kui need võivad mõjutada õppeprogrammi läbiviimist. Programmi ajal võib õpetaja praktiliste tööde tegemisel õpilasi innustada ja abistada ning ka ise kaasa teha. Pärast õppeprogrammi rakendab õpetaja õpilaste programmil saadud teadmisi ja kogemusi nende edasises õppetöös. Koolis toimuval kokkuvõtval tunnil soovitame töölehe ülesanded ja nende täitmise protsess läbi arutada ning kommenteerida, vaadata õpilaste poolt joonistatud pilte.

			Õppeprogrammi tellides kohustub õpetaja pärast programmi toimumist andma programmile kirjaliku tagasiside keskkonnahariduse portaali kaudu.
12.	Märksõnad	<i>Lisa kuni viis õppeprogrammiga seotud teemat, millele põhiliselt keskendutakse.</i>	Soo, arusisalik, rabataimed, loodus- ja keskkonnakaitse, loomad.
13.	Kestus		2,5h
14.	Grupi suurus	<i>Kui soovid grupi suuruse osas täpsustusi teha, siis kirjuta Lisainfo lahtrisse.</i>	Kuni 24 in
15.	Toimumise aeg	<i>kevad, suvi, sügis, talv, aastaringelt</i>	Kevad ja sügis
16.	Hind		
17.	Lisainfo	<i>Vajadusel märkida õppekeskkonna eripärad (raja pikkus, laudtee, künklik maastik vms), turvalisus ja selle tagamine jms. Kas programm sobib/ei sobi erivajadustega õpilastele, ratastooliga ehk liikumispuudega ja nägemis-, kuulmis-või vaimupuudega osalejatele. Kas on võimalik pakkuda kaht juhendajat või poolele klassile teist tegevust, kui grupp on suurem. Kas programmi aja sisse on planeeritud aeg söögipausiks, vajadusel info toitlustuse maksumuse kohta.</i>	Projekti Tagasi loodusesse/Back To Nature rabateemaliste õppematerjalidega saab tutvuda siin .
18.	Läbiviimise koht	<i>(kool, keskus, õppe- või matkarada)</i>	Endla LKA Männikjärve raba õpperada Jõgevamaal
19.	Läbiviija nimi	<i>Juhendaja tutvustusele võib viidata keskuse kodulehel vm.</i>	MTÜ Tenno Matkad matkajuhid https://tennomatkad.ee/matkajuhid/
20.	Keel	<i>Eesti/vene/inglise</i>	Eesti
21.	Õppeprogrammi lingid, failid		
22.	Medal	<i>On/ei ole</i>	Ei ole
23.	Praegune olek	<i>Avaldatud/avaldamata</i>	Avaldatud